

PŘÍKLAD DOBRÉ PROJEKTOVÉ PRAXE ZE VZDĚLÁVÁNÍ KARIÉROVÝCH PORADCŮ

LENKA HLOUŠKOVÁ,
ELENA FERNÁNDEZ-REY,
CRISTINA CEINOS SANZ,
MIGUEL A. NOGUEIRA PÉREZ,
REBECA GARCÍA-MURIAS,
MAŁGORZATA GOŚCINIAK,
LENKA NAVRÁTILOVÁ

Kariérové poradenství, které si navzdory proměnlivosti současného světa udržuje jeden ze svých cílů – pomáhat jednotlivcům různého věku v různém bodě jejich života při rozhodování o vzdělávání, odborné přípravě, dalším (profesním) vzdělávání, zaměstnání, či uplatnění na trhu práce (OECD, 2004), už nepomáhá jedincům uplatnit se pouze na lokálních trzích. Základním prostorem, kde lidé nacházejí pracovní uplatnění, jsou dnes globalizované pracovní trhy. Jedním z takových trhů se pro občany EU stává evropský trh práce a mj. i vlivem toho se proměňuje práce kariérových poradců, která se v posledních letech rozšiřuje o problematiku mezinárodní mobility.

Cílem poradenství pro mezinárodní mobilitu v Evropě je usnadnit volný pohyb za prací všem ekonomicky aktivním občanům členských států EU a současně podpořit jejich kariérový rozvoj. To se děje prostřednictvím poradenství v oblasti zaměstnávání na evropském trhu práce, která v mnoha případech zahrnuje i absolvování vzdělání či odborné přípravy ve smyslu získání konkurenční výhody při hledání zaměstnání v zahraničí, nebo prostřednictvím kariérového poradenství zaměřeného na kariérový rozvoj jedince. Poradenství pro mezinárodní mobilitu v současnosti nepředstavuje pouze poskytování informací (*advising*), ale mělo by jít o podporu procesu

rozhodování (*guidance*¹) před vycestováním, v průběhu mobility a samozřejmě i po návratu do země původního pobytu. V Evropě tyto služby poskytují EURES poradci² a v některých zemích i poradci sítě Euroguidance.³ V každé z evropských zemí se k výše zmíněným poradcům přidávají i další poskytovatelé služeb kariérového poradenství.

Rostoucí poptávku po službách odborného poradenství v oblasti mezinárodní mobility a potřeby EURES poradců rozvíjet své poradenské dovednosti anticipoval mezinárodní projekt s názvem *Guide My W@y!*⁴. Hlavním cílem tohoto projektu bylo vytvořit metodiku vzdělávání kariérových poradců, kteří se věnují podpoře mezinárodní mobility mladých do 35 let. Metodika s názvem Evropský koncept kariérového poradenství (*eGuidance*) byla navržena pro aktuálně působící poradce v podobě vzdělávacího programu se šesti moduly, jejichž výuka byla odzkoušena v e-learningovém prostředí. Didaktickou novinkou bylo zavedení virtuální třídy pro nácvik vedení poradenských rozhovorů tváří v tvář i distanční formou.

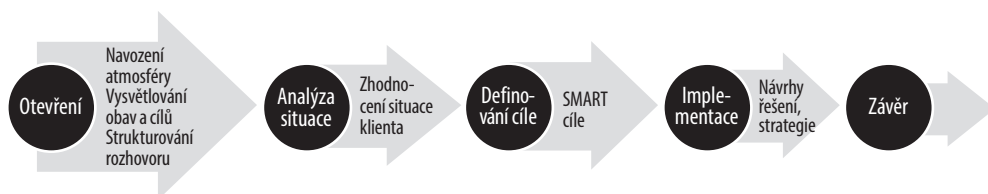
¹ Služby kariérového poradenství typu *guidance* jsou určeny pro ty, kteří zvažují různé pracovní či vzdělávací možnosti a pomáhají klientům vysvětlováním alternativ, které jedinec dosud nezohlednil, stejně tak jako zapojením se do procesu rozhodování klienta o jeho budoucí kariéře. Služby typu *counselling* reagují na potřebu klientů prozkoumat své postoje k plánování kariéry, na jejich osobní připravenost bavit se o různých možnostech, které zvažují, o kulturních a sociálních kontextech, v nichž žijí, nebo o osobách, které jsou pro jejich kariérové rozhodování významné (Hiebert, 2009, s. 8). V českém prostředí jsou služby typu *guidance* nadřazovány službám typu *counselling*, protože jsou obecnější, zasahují větší okruh potenciálních klientů a z hlediska vzdělávání poskytovatelů služeb kariérového poradenství v resortech MŠMT a MPSV by k poskytování tohoto typu služeb mělo být proškolen více kariérových poradců.

² Služby EURES (angl. *EUROpean Employment Services* = Evropské služby zaměstnanosti) představují jednu z aktivit veřejných služeb zaměstnanosti na evropském trhu práce. Cílem jejich práce je usnadňovat volný pohyb pracovních sil v rámci EU/EHP a Švýcarska prostřednictvím informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb. K tomu slouží síť EURES poradců, jejichž úkolem je v jednotlivých členských zemích EU usnadňovat mezinárodní mobilitu pracovních sil (MPSV ČR, 2018).

³ Síť Euroguidance má za cíl podporovat evropský rozměr poradenství v jednotlivých zemích, podporovat profesní rozvoj poradců, zvyšovat jejich povědomí o hodnotách mezinárodní vzdělávací mobility a poskytovat poradcům, případně i dalším zájemcům informace o celoživotním poradenství v Evropě a mezinárodní vzdělávací mobilitě (Euroguidance, 2018).

⁴ Jedná se o projekt ERASMUS+, klíčová aktivita 2: Kooperace a inovace pro dobrou praxi, který probíhal od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2016. Hlavním koordinátorem projektu byla Hochschule der Bundesagentur für Arbeit, Mannheim (DE) a partneři projektu reprezentovali Polsko, Španělsko, Litvu a Českou republiku (partnerem byla Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd, konkrétně jedna z autorek zprávy a Úřad práce ČR, konkrétně dvě EURES poradkyně).

Z hlediska vzdělávacího obsahu metodika pokrývá šest oblastí typických pro mezinárodní mobilitu (Podpora kariérové volby; Profilování/mapování charakteristik a dovedností klienta; Uznávání kvalifikací a certifikátů; Právní otázky; Interkulturní otázky; Hledání odpovídajících vzdělávacích/pracovních příležitostí). Návky vedení poradenského rozhovoru v každém z uvedených modulů kopírují pět fází poradenského procesu, v nichž se odehrává podpora kariérového rozhodování (obrázek 1). Poslední modul s názvem Didaktika představuje základní rysy či spíše odlišnosti vedení poradenského rozhovoru tváří v tvář a distanční formou, konkrétně prostřednictvím telefonu, e-mailové komunikace, chatu, různých typů fór a virtuálního poradenství⁵ (Kreutzer & Iuga, 2016).

Obrázek 1

Fáze poradenského procesu

Metodika eGuidance ve španělském kontextu

Elena Fernández-Rey, Cristina Ceinos Sanz, Miguel A. Nogueira Pérez,
Rebeca García-Murias

V průběhu projektu *Guide My W@y!* byla vytvořena řada inovativních poradenských nástrojů (včetně on-line nástrojů) využitelných při podpoře mezinárodní mobility mladých lidí, jejichž cílem je absolvovat odbornou přípravu v zahraničí, nebo najít pracovní uplatnění v členském státě EU. Obecnou otázkou, která nám na konci projektu vyvstala, je: Co mohou výsledky projektu *Guide My W@y!* nabídnout španělským poradcům? Na základě analýzy odpovědí na otázku: jak vnímají oslovení poradci svou práci v oblasti mezinárodní mobility, docházíme k závěrům uvedeným v tabulce 1.

⁵ Virtuální poradenství kombinuje audio komunikaci s video komunikací a probíhá ve virtuálním prostředí.

Tabulka 1

Poradenské intervence projektu Guide My W@y! ve španělském kontextu

Požadavky a zájmy španělských poradců	Strategie a nástroje kariérového poradenství v metodice eGuidance
Holistický přístup k intervenci. Integrovaná perspektiva zacílená na mládež. Komunikace.	Používání rozhovoru jakožto základní komunikační techniky v podobě virtuálních dialogů.
Znalost potřeb mládeže.	Ve virtuálním dialogu je jednou z klíčových fází analýza situace jedince.
Integrace různých aspektů ovlivňujících mobilitu (jazykové a kulturní aspekty, logistická podpora, uznávání kvalifikací a certifikátů...).	Celý poradenský proces, v němž jsou postupně analyzovány různé aspekty zahraniční mobility.
Pomoc mládeži při hledání relevantních informací k mobilitě. Význam aktualizovaných informací.	Soubor internetových stránek, databází, kontaktů na instituce... kontextualizovaných nejen pro španělskou oblast.

Z tabulky 1 je zřejmé, že metodika *eGuidance* reaguje na vzdělávací potřeby španělských poradců, kteří se podílejí na podpoře mezinárodní mobility mládeže, a má potenciál stát se dobrou pomůckou při jejich vzdělávání.

Zkušenosti EURES poradkyně Polské republiky

Małgorzata Gościniak

Metodiku k přípravě poradců pracujících s mladými lidmi, kteří chtějí začít pracovat, vzdělávat se nebo získat odbornou přípravu v jiném členském státě EU, jsme před vznikem metodiky *eGuidance* v Polsku nepoužívali. Díky spolupráci na projektu *Guide My W@y!* a konkrétně při tvorbě metodiky *eGuidance* jsme jako EURES poradci systematizovali své znalosti a metody práce s klienty do logické posloupnosti – od seznámení se s klientem, přes mapování charakteristik a dovedností klientů, k analýze kulturního a právního prostředí cílové destinace až po činnosti související s umístěním klienta nebo nalezením vhodné pracovní příležitosti.

Během národní konference zaměstnanců místních úřadů práce, která proběhla v červnu 2016, jsme účastníky zapojili do interaktivních cvičení i do vedení poradenských rozhovorů s potenciálními klienty podle metodiky *eGuidance* a obdrželi jsme zpětnou vazbu s mnoha pozitivními ohlasy. Metodika *eGuidance* byla také předložena EURES poradcům na Krajském úřadu práce v Kielce.

Metodiku *eGuidance* ale využíváme v naší každodenní práci dosud. Přestože naši klienti mají největší zájem o získání vhodné pracovní nabídky, která z hlediska práce poradce znamená pouze „přiřazení“ jedince k volnému

pracovnímu místu, díky opoře, kterou nám tato metodika poskytla, jsme schopni kontrolovat nejen svou činnost v roli EURES poradců, ale i připravit další poradce a přenést základní předpoklady této metodiky na zaměstnavance veřejných služeb zaměstnanosti na místní úrovni.

Zkušenosti EURES poradkyně České republiky

Lenka Navrátilová

Metodika *eGuidance* je na Úřadě práce ČR (ÚP ČR) využívána i po skončení projektu *Guide My W@y!* při školení nových poradců sítě EURES ČR a některé prvky z metodiky také v rámci interních školení ostatních kariérových poradců veřejných služeb zaměstnanosti. Kromě metodiky bylo pro ÚP ČR přínosem projektu i seznámení se se způsoby vedení poradenského rozhovoru s uchazeči o zaměstnání v zahraničí. Za nejvýznamnější benefit však považujeme možnost absolvovat školení zaměřené na specifika on-line poradenství a účastnit se nácviků rozhovorů s klienty ve virtuálním prostředí. Přestože si poradkyně EURES osvojily dovednosti související s poskytováním virtuálního poradenství, které by se mohlo stát atraktivní součástí služeb ÚP ČR, vzhledem k technickému vybavení, rychlosti a stabilitě internetového připojení i bezpečnostnímu nastavení nelze v současné době považovat rozšíření poradenských služeb ÚP ČR o virtuální poradenství za realizovatelné.

Metodika eGuidance jako základ kurzu na vysoké škole

Lenka Hloušková

V důsledku zvyšujícího se počtu studentů, kteří získávají zkušenost se studiem v zahraničí (Šmídová, 2015) i s přibývajícím počtem zahraničních zaměstnanců v ČR (Úřad práce, 2016, 2017, 2018), je pravděpodobné, že i v ČR bude růst poptávka po službách kariérového poradenství zahrnujících mezinárodní mobilitu. Z tohoto úhlu pohledu bylo zapojení Ústavu pedagogických věd Filozofické fakulty MU a dvou EURES poradkyň do projektu *Guide My W@y!* jednoznačně krok správným směrem.

Protože téma mezinárodní mobility ve vzdělávací nabídce budoucích i stávajících poskytovatelů služeb kariérového poradenství v ČR chybí, začaly jsme po skončení projektu s Lenkou Navrátilovou (EURES poradkyně ČR) diskutovat možnosti, jak využít metodiku *eGuidance* při vzdělávání studentů bakalářského stupně studia oboru Sociální pedagogika a poradenství. Konkrétně se jednalo o cílovou skupinu studentů prezenční formy studia zmiňovaného oboru, kteří v naprosté většině nemají zkušenost s poskytováním poradenských služeb, ale kteří jsou v oblasti kariérového poradenství

připravování pro poskytování poradenství typu *guidance*. Po dílčích úpravách metodiky a výukových materiálů jsme v podzimním semestru 2017 zavedly do studijního plánu oboru sociální pedagogika a poradenství nový povinně volitelný předmět s názvem Podpora mezinárodní pracovní mobility. Základní rysy metodiky *eGuidance* – vzdělávací obsah strukturovaný do šesti modulů, nácviky vedení poradenských rozhovorů tváří v tvář i prostřednictvím virtuálního poradenství a e-learningová podpora samostudia byly v kurzu zachovány. Po vyhodnocení zkušeností z průběhu kurzu a s přihlédnutím k pozitivním zpětným vazbám od prvních absolventek jsme z pozice vyučujících přesvědčeny, že si tento kurz najde v nabídce povinně volitelných předmětů uvedeného studijního programu své místo.

Závěrem

Projekt *Guide My W@y!* se z pohledu partnerů projektu ukazuje jako jedinečný nejen svým zaměřením, ale i složením projektového týmu. Na jednotlivých výstupech spolupracovali lidé z pěti evropských zemí a klíčový výstup – metodiku *eGuidance* – tvořili a pilotně ověřovali zástupci EURES poradců společně se zástupci akademické sféry. O tom, že výstupy projektu mají inovativní charakter a z hlediska vzdělávání kariérových poradců představují rozšíření či doplnění obvyklého vzdělávacího obsahu, svědčí nejen tato zpráva, ale i vyhodnocení projektu Evropskou komisí jako příklad dobré praxe.⁶

Literatura

- Euroguidance. (2018). In *Euroguidance network*. Dostupné z <https://www.euroguidance.eu/about-us>
- Hiebert, B. (2009). Raising the profile of career guidance: educational and vocational guidance practitioner. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 9(1), 3–14.
- Kreutzer, F., & Iuga, E. (Eds.). (2015). *A European career guidance concept for international youth mobility*. Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag.
- OECD. (2004). *Career guidance: A handbook for policy makers*. Paris: OECD Publications. Dostupné z <http://www.oecd.org/dataoecd/53/53/34060761.pdf>

⁶ Dostupné z <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details-page/?nodeRef=workspace://SpacesStore/49fe14c8-9e73-42fd-8112-107a-a204b9ed>.

MPSV ČR (Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky). (2018). *Služba EURES v zemích Evropské unie (EU), Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Švýcarska*. Dostupné z <https://portal.mpsv.cz/eures/sit>

Šmídová, M. (2015). Internacionalizace vysokého školství: Zahraníční mobilita studentů v ČR z pohledu výzkumu Eurostudent IV. *Orbis Scholae*, 9(1), 29–54.

Úřad práce ČR. (2016). *Zpráva o činnosti Úřadu práce České republiky za rok 2015*. Praha: Generální ředitelství ÚP ČR. Dostupné z https://portal.mpsv.cz/upcr/oup/zprocin/zprava_o_cinnosti_up_cr_za_rok_2015.pdf

Úřad práce ČR. (2017). *Zpráva o činnosti Úřadu práce České republiky za rok 2016*. Praha: Generální ředitelství ÚP ČR. Dostupné z https://portal.mpsv.cz/upcr/oup/zprocin/zprava_o_cinnosti_up_cr_za_rok_2016.pdf

Úřad práce ČR. (2018). *Zpráva o činnosti Úřadu práce České republiky za rok 2017*. Praha: Generální ředitelství ÚP ČR. Dostupné z https://portal.mpsv.cz/upcr/oup/zprocin/zprava_o_cinnosti_up_cr_za_rok_2017.pdf

Kontakt na autory

Lenka Hloušková

Ústav pedagogických věd, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

E-mail: hlouuskov@phil.muni.cz

Elena Fernández-Rey

Katedra pedagogiky a didaktiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Santiago de Compostela

E-mail: elena.fernandez.rey@usc.es

Cristina Ceinos Sanz

Katedra pedagogiky a didaktiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Santiago de Compostela

E-mail: cristina.ceinos@usc.es

Miguel A. Nogueira Pérez

Katedra pedagogiky a didaktiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Santiago de Compostela

E-mail: miguelanxo.nogueira@usc.es

Rebeca García-Murias

Katedra pedagogiky a didaktiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Santiago de Compostela, Hochschule der Bundesagentur für Arbeit, Mannheim

E-mail: rebecagarciamurias@gmail.com

Małgorzata Gościniak

Úřad práce v Katovicích

E-mail: mgosciniak@wup-katowice.pl

Lenka Navrátilová

Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Brně

E-mail: lenka.navratilova3@uradprace.cz